

بسم الله الرحمن الرحيم

گفتار نیک و پسندیده!

(ترجمه)

«عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ، لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا، يَرْفَعُهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ، وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ، لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا، يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ» (رواه بخاری)

ترجمه: از ابوهریره (رضی الله تعالی عنه) روایت است که گفت: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمود: بنده، سخنی در جهت رضای الله به زبان می‌آورد، بدون این که به آن فکر کند؛ ولی الله به وسیله آن سخن، به درجاتش می‌افزاید. هم‌چنین بنده سخنی در جهت ناخشنودی الله به زبان می‌آورد، بدون این که به آن توجه کند؛ ولی به وسیله آن سخن در جهنم سقوط‌اش می‌دهد.

توضیح حدیث

نخستین چیزی که از این حدیث واضح می‌شود، اینست که بر مسلمان لازم است قبل از این که سخنش از طرف دیگران وزن و سنجیده شود، خودش آن را وزن کند؛ یعنی سنجیده سخن بگوید. به این معنی که سخن انسان باید "حسن و طیب" باشد؛ زیرا در این مورد آیات کریمه و احادیث شریف به وفرت موجود است. الله سبحانه و تعالی فرموده است:

﴿وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ [حج: 24]

ترجمه: و راهنمایی شده‌اند به گفتار نیک و خیر.

﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ [بقره: 83]

ترجمه: و با مردم به زبان خوش تکلم کنید.

﴿وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ [اسراء: 53]

ترجمه: و بندگانم را بگو که همیشه سخن بهتر را بر زبان آرید.

﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ [فاطر: 10]

ترجمه: سخنان پاکیزه به سوی او بالا می‌رود.

از عدي بن حاتم رضی الله تعالى عنه روایت شده که: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ» (متفق عليه)

ترجمه: خود را از آتش دوزخ نجات دهید؛ گرچه با صدقه دادن نصف دانه خرما باشد؛ اگر این را هم نداشتید، با سخن پسندیده (وحسن خلق) خود را از آتش نجات دهید.

از ابو هریره رضی الله تعالى عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ» (متفق عليه)

ترجمه: کسی که به الله متعال و روز آخرت ایمان دارد، باید سخن خیر بگوید و یا خاموش باشد.

از عقبه بن عامر رضی الله تعالى عنه روایت است که گفت: گفتم یا رسول الله صلی الله علیه وسلم سبب نجات چیست؟ فرمود:

«أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ...» (رواه ترمذی و قال: حدیث حسن)

ترجمه: زبانت را محکم گیر (از گفتار بیهوده) نگهدار.

از معاذ بن جبل رضی الله تعالى عنه روایت شده که گفت: گفتم یا رسول الله صلی الله علیه وسلم از عملی باخبرم کن که مرا به بهشت داخل نموده و از دوزخ دور کند! فرمود:

«... وَهَلْ يَكُفُّ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ» (رواه ترمذی و قال: حدیث حسن صحیح)

ترجمه: آیا چیزی جز محصول زبان‌های‌شان مردم را به روی‌شان در آتش می‌اندازد؟!

از عبدالله بن عمرو رضی الله عنهما روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«إِنَّ فِي الْجَنَّةِ عُرْفَةَ يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا، وَبَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا، فَقَالَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ: لِمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «لِمَنْ أَلَانَ

الْكَلَامَ، وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ، وَبَاتَ لِلَّهِ قَائِمًا وَالنَّاسُ نِيَامًا» (رواه طبرانی وحسنه الهيثمي والمندري والحاكم وصححه)

ترجمه: در جنت اطاقی است بسیار زیبا، که از داخل‌اش بیرون معلوم می‌شود، از بیرون داخل‌اش معلوم می‌شود. ابو موسی اشعری پرسیدند: یا رسول الله این جایگاه برای چه کسانی آماده شده؟ فرمودند: برای کسانی که (با مردم سخن نرم می‌گویند) انفاق و صرف طعام می‌کنند، شب را به خاطر الله به قیام می‌گذرانند؛ در حالی که مردم در خواب می‌باشند.

از عبدالله بن مسعود رضی الله عنه روایت است که گفت:

«وَاللّٰهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيْسَ شَيْءٌ أَحْوَجَ لِطُولِ سَجْنٍ مِنْ لِسَانِي»

ترجمه: قسم به الله که معبودی جز وی نیست؛ هیچ چیزی محتاج‌تر از زبانی برای طول زندان نیست.

و می‌فرمود:

«يَا لِسَانُ قُلْ خَيْرًا تَعْنَمُ وَاسْكُتْ عَنِ شَرِّ مَنْ قَبْلَ أَنْ تُنْذَمَ»

ترجمه: ای زبان سخن نیک بگو که غنیمت است و از گفتن سخن شر ساکت باش، قبل از آن که پشیمان شوی.

برادران مسلمان! چه بسا جای شگفت است به کسانی که به الفاظ زشت و گناه سخن می‌گویند؛ بدون آن که عاقبت آن را فکر کنند. عجب است به مسلمانی که برادر مسلمانش را تکفیر می‌کند؛ بدون آن که به الفاظ خود بیندیشند. چه بسا جای شگفت است به کسانی که نسبت دروغ می‌بندند به جماعت‌ها و گروه‌های اسلامی و چیزهای را که نباید بگویند، می‌گویند؛ بدون آن که عاقبتش را فکر کنند. چه بسا جای شگفت و تعجب است به کسانی که میان مردم فساد کاری می‌کنند. چه بسا جای تعجب است به حال کسانی که غیبت‌کننده و سخن‌چین هستند. با در نظر داشت آنچه در فوق ذکر گردید، لازم است که از قهر و عذاب الله عزیز و جبار ترسید؛ چنان‌چه اوتعالی می‌فرماید:

﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ [ق: 18]

ترجمه: انسان هیچ سخنی را بر زبان نمی‌راند؛ مگر این که فرشته‌ای مراقب و آماده (برای دریافت و نگارش) آن سخن است.

والسلام علی من تبع الهدی!